

Maden Hukukunda Kamulaştırma

Genel Olarak Kamulaştırma

Kamulaştırma, Anayasanın 46. Maddesine göre, Devlet ve Kamu Tüzelkişilerinin, kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılığını peşin ödeme şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz bir malın tamamına veya bir kısmına kanunda gösterilen usul ve esaslara göre el atılmasıdır.

Anayasa m. 35/2'ye göre, mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceğini belirttikten sonra, aynı madenin 3. Fıkrasında, mülkiyet hakkının toplum yararına aykırı olarak kullanılmayacağını hükme bağlamıştır. İşte kamulaştırma, mülkiyet hakkının kamu yararına sınırlandırılmasını ifade etmekte olup; idare kendisine tanınan kamulaştırma yetkisi ile kamu yararını gerçekleştirmek için özel mülkiyete müdahale etmektedir.

Anayasa kamulaştırmanın kanuna göre yapılacağını birçok kere ifade etmiştir. Anayasanın işaret etmiş olduğu kanun 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunudur; Kamulaştırmaya ilişkin temel kanun olmakla birlikte kanun koyucu özellik arz eden alanlarda ayrı hükümler sevk etmiştir. Örneğin; 3996 Sayılı Yap-İşlet-Devret Modeli Hakkında Kanun, 6326 Sayılı Petrol Kanunu, v.b. Kanun koyucu Maden sektörünü de bu kapsamda değerlendirmiş ayrı hükümler ve özel rejim öngörmüştür.

Maden Kanununda Kamulaştırma

3213 sayılı Kanunun 46. Maddesinin son fıkrasında işletme ruhsat safhasında, işletme ruhsat sahasının özel mülkiyete konu olması halinde, tarafların anlaşmaması üzerine, ruhsat sahibinin talebi ile 2942 Sayılı Kanun hükümlerine göre kamulaştırma yapılacağı öngörülmekteydi. Bahsi geçen hüküm Anayasa Mahkemesinin 22.09.2013 tarih, 1993/8-31 sayılı karar ile; malikin geri alma hakkının düzenlenmemiş olduğu gerekçesi ile Anayasada yer alan mülkiyet hakkının ihlal edildiği dikkate alınarak iptal edilmiştir. İptal kararı üzerine kanun koyucu 5177 sayılı kanun değişikliği ile malikin geri alma hakkını sisteme entegre getirmiştir. 5177 sayılı kanun değişikliği ile kabul edilen sistem 5995 ve 6592 sayılı kanun değişiklikleri ile muhafaza edilmiştir.

3213 Sayılı Kanunun Kamulaştırmaya ilişkin m. 46/f.5-11 ;

‘(Son fıkra İptal: Ana. Mah.’nin 22/9/1993 tarih ve E. 1993/8, K: 1993/31 sayılı Kararı ile)

(Ek fıkra: 26/5/2004 - 5177/20 md.)İşletme ruhsatı safhasında işletme faaliyetleri için gerekli olan özel mülkiyete konu taşınmaz, taraflarca anlaşma sağlanamaması ve işletme ruhsatı sahibinin talebi üzerine Bakanlıkça kamu yararı bulunduğu karar verilmesi halinde kamulaştırılır.

(Ek fıkra: 26/5/2004 - 5177/20 md.) Kamulaştırma işlemleri 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yapılır. Bu husustaki masraflar ve kamulaştırma bedeli işletme ruhsatı sahibi tarafından ödenir.

(Ek fıkra: 26/5/2004 - 5177/20 md.)Kamulaştırılan taşınmaz, tapuya Hazine adına tescil edilip ruhsat hukuku devam ettiği sürece madencilik faaliyetlerinde kullanılmak üzere ruhsat sahibi adına tahsis edilir.

(Ek fıkra: 26/5/2004 - 5177/20 md.)Kamulaştırılan taşınmazın, maden işletme faaliyetleri için lüzum kalmadığının Bakanlıkça tespiti halinde, Kamulaştırma Kanununda öngörülen usul ve esaslara göre

belirlenecek rayiç bedeli ödenmek kaydıyla kamulaştırılan yerin eski sahibine iade edileceği hususu, ruhsat sahibi ve taşınmazın eski sahibine tebliğ edilir. Eski sahibinin taşınmazı altı ay içerisinde almak istememesi durumunda taşınmaz Hazineye kalır.

(Ek fıkra: 26/5/2004 - 5177/20 md.)Tapu siciline konulan şerhler Bakanlığın müracaatı üzerine ayrıca mahkeme kararına gerek kalmadan silinir.

(Ek fıkra: 26/5/2004 - 5177/20 md.)Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufundaki yerlerde yapılan madencilik faaliyetleri için bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra kira, ecrimisil alınmaz.

(Ek fıkra: 26/5/2004 - 5177/20 md.)I. Grup madenler ve mıcır ile kaba inşaat, baraj, gölet, liman, yol gibi yapılarda kullanılan her türlü yapı hammaddesi için kamulaştırma hükümleri uygulanmaz' şeklindedir.

Kanuna göre sadece işletme ruhsat aşamasında ve işletme faaliyetlerine olanak sağlama amacıyla kamulaştırma yapılabilecektir. Arama ruhsat aşamasında üretim yapılırsa dahi kamulaştırma yapılması mümkün olmayacaktır.

Birinci grup madenler ve mıcır ile kaba inşaat, baraj, gölet, liman, yol gibi yapılarda kullanılan her türlü yapı hammaddesi için Maden Kanunun Kamulaştırma hükümlerinin uygulanması mümkün olmamakla birlikte genel hükümlere göre kamulaştırma yapılması mümkün görülmelidir.

Kamulaştırma ancak taşınmaz maliki ile ruhsat sahibinin anlaşmaması halinde gidilebilecektir. Ruhsat sahibi taşınmazı satın alma ve anlaşma teklifini noter evrakı ile belgelemelidir.

Anlaşma sağlanamaması halinde kamulaştırma başvurusu ruhsat sahibi tarafından MİGEM'e yapılacaktır. Burada yetkili ve görevli idare MİGEM'dir. İşlemlerin MİGEM dışında başka idare tarafından yürütülmesi yetki yönünden sakatlık doğuracaktır.

Başvuru üzerine MİGEM tüm teknik ve hukuki detayları göz önünde bulundurarak yerinde yapacağı tetkik ve değerlendirmeler sonucunda şartların oluşması halinde kamu yararı kararı verecektir. Kamu yararı kararı ile birlikte tapuya şerh işlemi yapılacaktır. Bahsi geçen işlemlerin tamamlanması ile birlikte dosya kıymet takdiri ve tescil işlemlerinin yapılması için Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne tevdi edilecektir. Bu noktada idare yine taşınmaz maliki ile anlaşma yoluna arayacak anlaşma yapılamaması halinde Asliye Hukuk Mahkemesindeki açılacak bedel tespit ve tescil davası ile hukuki süreç sonlandırılacaktır. Süreç sonunda taşınmaz hazine adına tescil edilecektir. Tüm kamulaştırma masraf ve bedelleri ise ruhsat sahibi tarafından karşılanacaktır. Taşınmaz maden işletme faaliyeti için ruhsat sahibinin kullanımına verilecektir. Ruhsat sahibi taşınmazı tahsis amacına uygun kullanmak zorundadır.

Taşınmazın kullanımına gerek kalmaması (örneğin; ruhsat süresinin bitimi) veya beş yıl içinde kamulaştırma amacına uygun hiçbir faaliyette bulunulmaması halinde, Kamulaştırma Kanunu'nda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak hesaplanacak bedelin taşınmaz maliki tarafından ödenmesi halinde taşınmaz iade edilecektir.